

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Plebiscit v Posaarju

**Včeraj je prebivalstvo Posaarja z ljudskim glasovanjem odločalo o svoji bodoči usodi
Glasovalo je nad 95 odstotkov upravičencev — Izid bo objavljen jutri zjutraj**

Saarbrücken, 13. januarja. d. Ob napeti pozornosti vse svetovne javnosti se je danes vršilo v Posaarju ljudsko glasovanje, ki naj odloči o bodoči usodi te pokrajine. Ob sklenitvi miru je bila ta pokrajina, ki po obsegu ni tako velika kakor pol dravske banovine, izločena iz nemške države ter je dobila svoj poseben režim pod kontrolo Društva narodov s tem, da po 15. letih z ljudskim glasovanjem sama odloči, ali hoče, da se zopet priključi Nemčiji ali Franciji ali pa ostane še nadalje kot samostojna država pod kontrolo Društva narodov.

Za današnji plebiscit je bila posaarska pokrajina razdeljena na 862 volilnih okrajev. Na vsakem volišču je posloval volilni odbor treh članov in dveh namestnikov. Predsedniki volilnih odborov so bili nevturalni inozemci, obe glavni skupini, ki sta se borili za zmago, nemška fronta in pristaši statusa quo, pa so imeli na voliščih svoje zaupnike.

Glasovanje se je pričelo že od 7.30 zjutraj in je trajalo do 8. zvečer. Na volišče so šle priti naenkrat samo t. osebe. Vsi volilni lokali so bili zastraženi z oddelki mednarodne vojske. Pred glasovanjem so na vsakem volišču pregledali volilne žare in jih zaklenili, ključ pa je obdržal nevtralni predsednik. Volilci so dobili glasovnice, na katerih so morali s črnim svinčnikom označiti svojo odločitev, ali glasujejo za povratek k Nemčiji, za priključenje k Franciji ali pa za status quo.

Naval na volišča je bil v prvih jutranjih urah naravnost ogromen. Na nekaterih voliščih, zlasti v manjših krajih, so do 10. dopoldne glasovali že vsi volilni upravičenci. Vseh volilcev je bilo 539.000. Računajo, da jih je glasovalo najmanj 95 odstotkov ter da je število onih, ki se glasovanja niso udeležili, naravnost malenkostno. Zlasti poborniki povratka k Nemčiji so poskrbeli, da so spravili slehernega svojega volilca na volišče. Ne samo, da so jih privabili iz vseh delov sveta, marveč so bila na razpolago tudi vsa vozila in so poslali v Posaarje celo avtomobile in avtobuse nemških državnih ustanov. Bolnike so prinašali na volišča z nosili in javljenih je več primerov, da so težko bolni prevelikemu naporu podlegli, še preden so prišli na volišče.

Popoldne so prišli na volišče še zadnji volilci in ob 5. popoldne so bila volišča že prazna. Volitve odnosno glasovanje je poteklo v splošnem v redu in miru, le proti večeru je prišlo med prvotnimi agitatorji

do manjših incidentov. Volilci so se vedli zelo disciplinirano ter so se brez ugovora pokorili vsem odredbam oblasti.

V dopoldanskih urah so stali volilci v dolgih kolonah pred volišči in čakali, da pridejo na vrsto. Posebno počasi se je razvijalo glasovanje v Saarbrücknu, ker so volilni komisarji natanko pregledovali listine volilcev in pri vsakem podrobno ugotovili njegovo identiteto. Ker se je to glasovanje zavleklo in dopoldne ni volila še niti polovica volilnih upravičencev, je predsednik glavne volilne komisije Rhode osebo intervencij in že utrjene predsednike komisij zamenjal.

Zvečer ob 8. so volilne žare z glasovnicami zapečatili ter jih s posebnimi vlakci z vseh strani Posaarja odpeljali v Saarbrücken. Vsak posamezni vlak so spremljale mednarodne čete. V Saarbrücknu so prenesli volilne žare v veliko dvorano gostilne »Wartburg«, kjer se bo jutri pričelo štetje glasov. Pri štetju glasov bo zaposlenih več sto ljudi, nadzorovali pa jih bodo zastopniki Društva narodov, Francije in Nemčije. Dvorano za skrutinij strazi vojaštvo. Rezultat glasovanja bo objavljen v tork ob 8. zjutraj po radiu vsemu svetu. Ne samo posaarsko prebivalstvo, marveč vsa Evropa pričakuje z veliko napetostjo izida današnjega glasovanja.

Nemški maneuver

Pariz, 13. januarja. AA. Iz Saarbrückna poročajo: Ker so za danes prepovedali izdajanje vseh listov, so priredili listi nemške fronte posebno izdajo že snoči ob 23. uri. V tej izdaji so priobčili vest iz Rima, po kateri naj bi bil list vatikanske kurije »Osservatore Romano« obsojil katoliški protihitlerjevski list »Neue Saarpst« in njegovo pisanje. Ta vest je popolnoma izmišljena. Pri pregledovanju omenjene številke rimskega lista se da ugotoviti, da vobče ničesar ne poroča, kar bi se le najmanj našlo na posaarski katoliški list »Neue Saarpst«.

Zmaga nemške fronte?

Pariz, 13. januarja. AA. Nocojšnji večerniki priobčijo dolga poročila svojih posebnih poročevalcev iz Saarbrückna o plebiscitu v Posaarju. Posebni poročevalci »Tempa« podaja splošno sliko glasovanja in omenja, da so pristaši nemške fronte proti večeru razdelili letake, ki zagotavljajo, da je nemška fronta dosegla popolno zmago.

Milijoni za propagando

Nemci so na debelo razsipavali, samo da si zasigurajo povratek Posaarja

Saarbrücken, 13. januarja. r. Nemčija je ogromno storila za svojo propagando. V pristojnih krogih sodijo, da je Nemčija potrošila okoli 60 milijonov mark za propagando v Posaarju. V propagandnem oddelku nemške fronte, ki je narodno socialistična organizacija, je bilo zaposlenih nad 7000 Posaarcev. Večina dnevnikov se ima zahvaliti za svoj obstoj samo nemškemu denarju. Posaarčani, ki so živeli izven domovine, so prišli volit na stroške nemške države. Razširjen je bilo na stotine letakov in brošur po vsej pokrajini in ni je bilo hiše, ki ne bi bila z njimi preplavljena. Volilci so dobivali cele kupe brošur, ki so proslavljale koristi, katere naj bi dal Hitler Posaarju. Obilube so bile velikanske. Narodni socialisti so izkoristili vse svoje izkušnje, ki so jih imeli pri volitvah v Nemčiji. Kakor vse kaže je množica sledila obiljubam brez globokejšega razmišljanja.

Nasprotniki nemške fronte so po večini emigranti iz Nemčije ali pa frankofili. Njihov glavni argument v propagandi je bil ta, da morajo Posaarčani najprej počakati, kaj bo s hitlerjevsko Nemčijo in šele potem glasovati. Kljub temu pa ni mnogo upanja, da bi zmagali pristaši statusa quo.

Francози nimajo interesa na ohranitvi Posaarja

Da bi se Posaarčani izrekli za Francijo, je skoro povsem izključeno. Niti emigranti tega ne žele, najmanj pa Francozi. V francoskih političnih krogih označujejo

stališče Francije glede na današnji plebiscit, da bi pomenjalo Posaarje zanj preveliko obremenitev. Gospodarske prednosti, ki jih je nudilo Posaarje Franciji, ne morejo otežiti težko na političnem področju. Posaarski rudniki so bili Franciji potrebni samo v prvi dobi po vojni, ko so bili francoski rudniki uničeni in ko je bilo Franciji nadomestilo neobhodno potrebno. Danes Franciji ti rudniki niso več nujno potrebni. V primeru, če bi posaarska oblast pripadla Franciji, bi imela pol milijona Nemcev več v državi, ki si jih pa Francozi nikakor ne žele. V tem primeru bi Posaarje predstavljalo vedno odprto rano Nemčiji, toda Francija želi samo, da bi z Nemčijo prišlo do sporazuma. Francija si želi mir, pravijo v mero-dajnih francoskih političnih krogih, francosko Posaarje pa bi ne bilo nikako jamstvo zanj.

Francoska vlada je pustila po vseh posaarskih občinskih nalepiti poziv, ki pravi med drugim:

Francija hoče mir in stremi po dobrem sporazumu z Nemčijo, ki je velika država. Istočasno pa je Francija mnenja, da ima vsak prebivalec Posaarja pravico svobodno izbirati med tremi danimi rešitvami, ne da bi bil zaradi tega zasramovan ali pa celo proglašen za izdajalca. Če bodo Posaarčani glasovali za Francijo ali pa za status quo, bo Francija to sprejela z radostjo. Posaarje bo dobilo vse verske, socialne in strokovne svobode in interesi Posaarčanov bodo v polni meri varovani.

Naval tujcev

povzročil draginjo

Zaradi velikega navala glasovalcev iz inozemstva so vse cene preko noči poskočile

Saarbrücken, 13. januarja. d. K današnjemu plebiscitu so prihajali včeraj ves dan in sicer v presledkih po 15 minut posebni vlaki, s katerimi so se vozili volilni upravičenci. Približno 50.000 volilnih upravičencev je prišlo iz Nemčije, nad 5.000 pa iz Francije. Volit je prišel tudi nemški poslanik na Dunaju Papen s svojo soprogo. Zaradi velikih množic so bili prenapolnjeni vsi hoteli, pa tudi vsi drugi javni lokali. Zato so dali v bolnišnicah na razpolago uradnikom in volilcem prazne postelje in celo kopalnice v hotelih so bile oddane v najem gostom. Mnogi volilci so bili zadovoljni, če

so dobili v zasebnih hišah čez noč na razpolago kak stol.

Varnostni ukrepi

Mednarodne policijske čete so v polni bojni opremljeni v petek ponoči zasedle vso posaarsko mejo, tako proti Nemčiji, kakor tudi proti Franciji. Ob 5. zjutraj so zaprli vse prehode preko meje v Francijo in Nemčijo. Tako so angleške in švedske čete zavarovale mejo proti Nemčiji, italijanske proti Franciji, en angleški polk pa mestno mejo Saarbrückna proti Lotaringiji.

Porast cen

Zaradi velikega navala množic so silno narastle cene. Za posteljo so zahtevali čez noč po 60 frankov, za žimnico na tleh po 50 frankov, za naslanjač pa po 40 frankov. Tudi cene živil in drugih potrebščin so narastle zaradi izrednega navala tujcev na dvakratno in trikratno višino.

Naval na banke

Saarbrücken, 13. januarja. g. Lastniki bančnih računov v Posaarju so v veliki meri pričeli dvigati svoje vloge. Banke skoraj ne

morejo več zadovoljiti zahtevam svojih vlagateljev. Dviganje vlog ima v prvi vrsti svoj vzrok v tem, da se že nekaj dni naravnost oblegajo velike trgovine z živil in konfekcijske trgovine. Nabiranje življenjskih potrebščin se je v zadnjem času povečalo, ker smatra prebivalstvo, da je konec sedanjemu nizkemu življenjskemu standardu.

Stroški plebiscita

Stroški plebiscita bodo primeroma precej veliki. Za njegovo organizacijo in za oskrbo mednarodnih čet so že doslej izdali 56 milijonov frankov.

Francoska meja zasedena

Francija je iz varnostnih razlogov poslala na posaarsko mejo vojaštvo — V pričakovanju beguncev

Pariz, 13. januarja. AA. Iz Nancyja poročajo, da so francoske civilne in vojaške oblasti v obmejnih krajih izdale po navodilih iz Pariza ob posaarski meji vse potrebne varnostne ukrepe za primer, da bi v toku današnjega plebiscita in po glasovanju v Posaarju prišlo do kakršnih večjih neredov. Tako so vzdolž posaarske meje na 107 km dolgem odseku postavili 12 oddelkov mobilne garde, poslanih na saarsko mejo iz srednje in južne Francije. Ti oddelki razpolagajo med drugim z večjim številom avtomobilov, tovornih avtov, motornih koles itd., tako da lahko, če bo treba, čimprej in kar najlažje pridejo z ene točke na drugo. Posaarske begunce, ki bodo po vsej priliki že jutri pričeli uhajati čez mejo v Francijo, bodo sprejele francoske policijske oblasti in jih takoj odpurle iz obmejnih krajev v srednjo in južno Francijo. Le v izjemnih primerih bo posaarskim beguncem dovoljena nastanitev v Alzaciji in Loreni ter drugih francoskih krajih, ki meje z Nemčijo. Takšno dovo-

ljenje bodo pa dobili le tisti begunci, ki se izkažejo, da imajo v teh krajih svojce.

Društvo narodov

bo še na tem zasedanju rešilo posaarski problem
Ženeva, 13. januarja. d. Svet Društva narodov je sklenil, da se podaljša mandat tričlanske posaarske komisije brez določite roka, torej za tako dolgo, dokler ne bo posaarsko vprašanje popolnoma rešeno. V krogih Društva narodov so trdno prepričani, da so se Francija, Velika Britanija in Italija popolnoma sporazumele, da je treba posaarsko vprašanje popolnoma urediti že na sedanjem zasedanju sveta DN in da se nobeno izmed vprašanj, ki segajo v okvir tega velikega problema, ne sme odgoditi na kasneje.

Komunistični atentat

Saarbrücken, 13. januarja. r. V prostoru Nemške fronte v Neunkirchnu so ko-

Mala antanta ni zadovoljna z madžarsko preiskavo

Počakati hoče na izid sodne razprave v Franciji, da se ozadje marsejskega zločina popolnoma razčisti

Ženeva, 13. januarja. d. Madžarski delegat Tybor Eckhardt je snoči posetil glavnega tajnika Društva narodov ter mu izročil poročilo madžarske vlade o preiskavi, ki so jo v pogledu marsejskega atentata izvršile madžarske oblasti po sklepu sveta Društva narodov. Tajništvo Društva narodov je poročilo madžarske vlade takoj dostavilo angleškemu delegatu Edenju, ki je poročalec o tej zadevi. Eden je izjavil, da bo poročilo madžarske vlade nemudoma proučil in podal svoje mnenje svetu Društva narodov. V krogih angleške delegacije upajo, da bo spor med Jugoslavijo in Madžarsko na ta način čimprej likvidiran, drugačnega mnenja pa so v krogih Male antante. Mala antanta ponudnja, da se ne more zadovoljiti samo s poročilom madžarske vlade. Res je sicer, da madžarska vlada v tem svojem poročilu priznava krivdo madžarskih oblasti in njihovo sodelovanje v pripravah za marsejski zločin, toda ukrepi, ki jih je izdala madžarska vlada, nikakor ne zadostujejo. Mala antanta bo zaradi tega počakala izid sodne razprave proti atentatorjem in bo šele nato zavzela svoje stališče. Enakega mnenja je tudi francoski zunanji minister Laval, ki prav tako želi in zahteva, da se ozadje marsejskega zločina do kraja razčisti, da bi se tako omogočili dobri sosedni odnosi med Madžarsko in državami Male antante.

Madžarom se mudi

Budimpešta, 13. januarja. Madžarski listi soglasno žele, naj bi Društvo narodov čimprej končalo proučevanje podatkov o preiskavi madžarskih oblasti v zvezi z marsejskim zločinom, češ, da zahteva to potreba po pomirjenju atmosfere v Evropi. Madžarska je, naglašajo listi, naglo in vestno izpolnila željo Društva narodov, sedaj pa pričakuje, da bo Društvo narodov s svoje strani prav tako končno likvidiralo to afero. »Budapesti Hirlap« piše, da bi odlaganje likvidacije te afere moglo samo zaplesti in otežkoti položaj, ki je že tako dovolj težak v javnem mnenju sveta. Madžarska javnosti nikakor ne bi mogla razumeti motivov takšnega odlaganja.

»Pester Lloyd« pravi, da čaka vsa Evropa končne likvidacije te afere in vseh spornih točk, ki so doslej vznemirjale in še vznemirjajo svet. Dokler se ne spravijo te kontroverze s sveta, bo napetost še bolj oteževala ustvaritev najlepših odnosov, ki se diplomacija trudi v zadnjem času, da bi jih dosegla.

»Uj Magarszag« pravi: Treba je končati že z obrekovalno kampanjo. V atmosferi, ki je polna eksplozije, ni možno izvesti rimskih sporazumov.

Proučevanje

madžarskega poročila

Ženeva, 13. januarja. d. Iz poučenih krogov se doznava, da so pri svojih včerajšnjih razgovorih Laval, Simon in Eden razpravljali tudi o madžarskem poročilu Društvu narodov glede preiskave, izvršene na Madžarskem v zvezi z marsejskim

atentatom. Ob tej priliki sta oba angleška delegata poudarjala, da svet Društva narodov ne bo mogel pričeti že na sedanjem svojem zasedanju s proučevanjem tega madžarskega poročila. Ker je madžarsko poročilo zelo obsežno, je Eden kot glavni poročevalec v tem vprašanju izrazil željo, naj se mu pusti dovolj časa za podrobno proučitev vseh posameznosti madžarskega poročila. Pri tem bo ostal v neprestanem stiku z zastopniki ostalih zainteresiranih držav. Zato Eckhardtovo poročilo ne bo objavljeno, dokler ne bo znano svetu Društva narodov in vsem njegovim članom.

Izročitev dr. Artukovića

Toulon, 13. januarja. Snoči ob 16.20 je odplula iz tukajšnje luke v Jugoslavijo jugoslovenska ladja »Spasilac«, na kateri se nahajajo znani terorist dr. Artuković, ki so ga francoske oblasti izročile jugoslovenskim.

Aretacija terorista

Bruselj, 13. januarja. d. List »La Nation Belge« javlja, da se je belgijskim policijskim oblastem posrečilo ugotoviti identiteto neznanca, ki je lani pošiljal jugoslovenskemu poslaniku v Bruslju generalu Petru Pešiću pisma, v katerih mu je grozil s smrtjo. Ta pisma je pisal neki Dimitrije Radulović, star 29 let, ki je zaradi sumljivih stvari pobegnil iz Beograda. Nadalje pravi list, da je Radulović hrvatski terorist in da se je nedavno vrnil v Belgijo. Sedaj sedi v zaporu zaradi omenjenih grozljivih pism. Ugotovljeno je tudi, da je Radulović sodeloval pri nekem belgijskem komunističnem komiteju. En član tega komiteja je bil že aretiran.

Dr. Beneš pojde v Rim

Popolna solidarnost Male antante in Balkanske zveze Lavalova zagotovila Litvinovu

Ženeva, 13. januarja. p. Včeraj in danes sta imela dr. Beneš in Titulescu dolge razgovore s turškim zunanjim ministrom Ruždi bejem in grškim zunanjim ministrom Maksimosom, ki sta se podrobno informirala o poteku in sklepih ljubljanske konference Male antante. Na podlagi posneli, ki sta jih dala dr. Beneš in Titulescu, sta se Ruždi bej in Maksimos glede rimskih sporazumov solidarizirala s stališčem Male antante, tako da bosta Mala antanta in Balkanska zveza tudi v tem vprašanju zavzeli popolnoma enotno stališče. Vsi štirje državniki so imeli danes tudi razgovore s francoskim zunanjim ministrom Lavalom ter z italijanskim delegatom Aloisijem. V ženevskih krogih zatrjujejo, da je prišlo v pogledu rimskih sporazumov že do znanega zblizanja ter da bo dr. Beneš čimprej, morda že takoj po končanem zasedanju sveta Društva naro-

munisti vrski skozi okno bombe. Od navzočih ni bil k sreči nihče ranjen. Policija je takoj uvedla preiskavo.

Zanimanje Amerike

Washington, 13. januarja. AA. V Washingtonu z velikim zanimanjem čakajo izida današnjega plebiscita v Posaarju in s tem tudi dokončne ureditve posaarskega vprašanja. Vodilni ameriški krogi mislijo, da bo ureditev posaarskega vprašanja, enega izmed najnevarnejših med vsemi svetovnimi problemi, dala možnost, da se narodi vrnejo k resnejšemu delu za razorožitev. Znano je, da je predsedniku USA g. Franklinu Rooseveltu osebno mnogo do tega, da se doseže dejanski sporazum o omejitvi oboroževanja, zlasti pomorskega oboroževanja.

★

Površina Posaarja meri 1912 kvadratnih kilometrov vendar pa živi na njej skoro 800.000 ljudi, povprečno po 415 na kvadratnem kilometru. V primeru če bo Posaarje pripadlo Nemčiji, bo to njena najbolj gosto naseljena pokrajina. Skozi Posaarje vodijo zelo važne komunikacijske zveze. Zgolj železniško omrežje meri 400 kilometrov. Velikega gospodarskega pomena je tudi reka Saar, ki omogoča pristop v rudniške revirje, največje bogastvo Posaarja pa predstavljajo podzemeljski skladi premoaga, katerih vrednost se ceni na 17 milijonov ton.

Sedanje prebivalstvo Posaarja govori do 80 odstotkov nemško, 70 odstotkov je katoličanov, 25 odstotkov evangeličanov, 0,5 odstotka pa židov. Prebivalci Posaarja morejo s plebiscitom samo izgubiti. V splošnem žive v dobrih gnetnih razmerah. Tako v Franciji, kakor v Nemčiji so bili doslej davki mnogo večji kakor v Posaarju. V poslednjih 15 letih krize skoro niso poznali v tej pokrajini. V času nemške inflacije so prebivalci s francoskimi franki nakupovali zelo poceni v Nemčiji, ker je bila na Posaarsko nemški meji carina ukinjena. Pa tudi nemška vlada sama je skrbeli, da so Posaarci kupovali zelo poceni vse iz Nemčije in v namenu, da bi dobili tako vtis, da dejansko žive od Nemčije. Po plebiscitu bodo brzokone izginile vse te ugodnosti, ker se more pričakovati, da se je Posaarje odločilo za Nemčijo.

Pravoslavno Silvestrovo

Beograd, 13. januarja p. Beograd je bil danes v znaku pravoslavnega Silvestrova. Z enako solidarnostjo, kakor praznujejo pravoslavni katoliški Novo leto, praznujejo tudi katoličani pravoslavno Silvestrovo. Vsi lokali so bili polni in v veselim razpoloženju je prestolnica pričakovala Novega leta. V saborni cerkvi je imel opolnoči patriarh Varnava nagovor na vernike, ki so ga prenašali tudi po radiu.

Avtobusni promet preko zemun-skega mostu

Beograd, 13. januarja. d. Z današnjim dnem je bil odprt avtobusni promet med Beogradom in Zemunom preko novega zemunkega mostu. S tem je vzpostavljena direktna prometna zveza med obema deloma Velikega Beograda.

Velik požar

Virovitica, 13. januarja. č. Dopoldne je nastal požar v velikem skladišču eksplozije lesa »Firgo« v Virovitici. Prihitei so gasili vojak in vsi delavci, kakor tudi gasilci iz drugih krajev. Požar je trajal do večera. Škoda bo brzokone ogromna.

Polet prve ženske preko Pacifika

Oakland, 13. januarja. d. Snoči ob 22.30 je po srednjeevropskem času letalka Amelia Earhart pristala v Oaklandu v Kaliforniji. Progo iz Honolulu v Oakland je preletela v 18 urah in 19 minutah ter je na ta način postala prva ženska, ki je sama brez vmesnega pristanka izvedla polet preko Tihega oceana. Earhartova je bila tudi prva letalka, ki je izvedla polet preko Atlantskega oceana. Izjavila je, da je imela edino težkoto na svojem poletu približno 300 milj daleč od ameriške obale, kjer je zašla v močno meglo, vendar pa je mogla s pomočjo obalnih brezžičnih postaj doseči svoj cilj.

Dr. Beneš pojde v Rim

Popolna solidarnost Male antante in Balkanske zveze Lavalova zagotovila Litvinovu

dov, odpoval v Rim, da stopi v stik s Mussolinijem ter z njim uredi vprašanje odnosaev Male antante do Italije. Ženeva, 13. januarja. AA. Med drugimi včerajšnjimi sestanki francoskega zunanje ministra g. Laval je zbudil precejšnje zanimanje v političnih in novinarskih krogih njegov razgovor z ruskim komisarjem za zunanje zadeve Litvinovim. Domnevajo, da je Laval pri tej priliki prepričal Litvinova, da sporazum med Francijo in Italijo nikakor ne bo kalil in ovrnil diplomatskega dela za ureditve načrta o vzhodnem paktu.

Stavka zdravnikov na Kubi

Havana, 13. januarja. č. Tu je pričelo stavkati 150 zdravnikov in 200 bolniških strežnikov, ker so kubanske oblasti sklenile, da ne bodo več nameščale v bolnišnicah diplomiranih medic.

Kronika od sobote do ponedeljka

Ljubljana, 13. januarja. Pričakovali smo solnčno nedeljo, saj bi se res spodobilo, da bi bila tako pozna prva prava smučarska nedelja obilna s solnčnim zlatom, — toda solnce (kakor je to že običajno v Ljubljani) ni bilo, le kakor lešerba je medlelo na nebu. Navzlic temu je bil dan za zimski sport idealen, seveda s pridržkom: idealen samo tam, kjer imajo kaj snega. Prečudna je letos igra narave, oziroma vremena, da je Dolenjska bolj obdarovana z belo maso, kakor Gorenjska. Ljubljana sama, ki je na prelomnici, ima snega ravno toliko, da so ga rogovljarji izravnavali s krtinami vred. Kar jih ni že sinoči in davi pobegnili iz Ljubljane, vse to se je v prvih popoldanskih urah razlilo na okrog v ljubljansko okolico. Največji žvižg je bil pod Tivolijem, na Golovcu in okrog strelišča. Tam so se sankali sankatji in smučali dilcarji toliko časa, da so vozili kar samo po rjavi travi. Ves rožniški gozd s šišenskim hribom vred je prevožen na vseh koncih in krajih, enaka usoda je doletela tudi Golovec.

Gros zimskih sportnikov je seveda našel svoje torišče izven Ljubljane. In tu moramo med prvimi beležiti rekord, ki ga je v svojem kratkem postanku danes zabeležila naša najmlajša, toda mnogo obetajoča smučarska postojanka Polžovo nad Višnjo gorjo. Ko smo se zvečer informirali, kakšen je bil promet na železnici, so nam predvsem povedali, da je na Dolenjsko odšlo s 700m jutranjim vlakom z glavnega kolodvora v Ljubljani, da so se na smučarje, da so bili vsi vagoni natrpani polni in so se kar šibili pod nenadno težo zmečenih dilcarjev. Ker jih je mnogo ubralo tudi na avtomobilskih proti Višnji gori in jih je veliko prišlo iz vse bližnje okolice, gotovo ni pretirano, če rečemo, da je bilo danes na Polžovem okrog tisoč smučarjev. In to je za začetek več kot dovolj. Postreženi so vzlic vsemu bili vsi in imeli so celo solnce in krašen razgled.

Precej mladine je bilo ves dan tudi na idealno gladki ploskvi drsališča SK Ilirije

pod Ceknovim gradom, kjer so prišli sinoči in dopoldne tudi ljubitelji hokeja na svoj račun.

Večer delavske prosvete

Delavski kulturni društvi »Svoboda« in »Zarja« sta v soboto zvečer po daljšem prestopu nadaljevali ciklus svojih prosvetnih večerov. Tudi tokrat je občinstvo napolnilo veliko dvorano Delavske zbornice. Godba »Zarja« je pod vodstvom kapelnika Cerarja predvajala tri skladbe, za katere je žela pri poslušalcih mnogo toplega priznanja. Orkester, ki se je od lauskega leta povečal za nekaj novih moči, je tudi po kvaliteti izvajanja lepo napredoval. Po recitaciji Molkove »Skozi mraka«, ki je napravila močan vtis, se je predstavil ljubljanskemu občinstvu mladi pevski zbor »Solidarnost« iz Kamnika. Pevci so zapeli 9 pesni, ob velikem navdušenju občinstva pa so morali še nekaj dodati. Mnogo aplavza je žela za svoje izvajanje tudi violinist Ivan Žižmond. Nato je pisatelj Angelo Cerkenik govoril o vprašanju družbe in posameznika. Dostojno se je predstavil govorilni zbor delavskega odra Svobode v Vukovi črti. »Tam na voglu«, nato pa je napravila zlasti močan dojem recitacija »Pravilnice za šipamice«, ki jo je spela znana slovenska ameriška pisateljica Katka Zupančičeva. Lepo izbrani spored je zaključil L. Pegan s solom na pozavni, za kar je žela lep aplavz. Kakor violinista, je tudi njega pri klaviru spretno spremljal J. Kuštrini.

Razstava

v Jakopičevem paviljonu

Brez kakršnih ceremonij so v Jakopičevem paviljonu ob 11. dopoldne otvorili umetniško razstavo, s katero se privklat

predstavlja kulturnemu občinstvu naše metropole zanimiva, ugledna umetniška dvojica, Jan Čitjen in njegova soproga Elza Kazimir-Čitjenova. Na otvoritev je prišla domala vsa elita kulturne Ljubljane. Med drugimi so bili navzoči predsednik Narodne galerije dr. Windischer z upravnikom Zornanom, konservator dr. Stele in zlasti veliko število naših likovnih umetnikov s predsednikom obeh stanovskih organizacij G. A. Kosom in Jakcem ter mojstrom Jamo. O razstavi, ki zavzema s skulpturami, olji, akravreli, pasteli, risbami in grafikami vse tri glavne dvorane paviljona in ki bo, kakor smemo soditi po obisku prvega dne, brez dvoma deležna prav živahnega zanimanja, bo »Jutro« še poročalo.

Graščak Adolf Gallé

V Siški je za vedno zatisnil oči znani graščak Adolf Gallé, ki je bil v Ljubljani splošno znan in je imel zlasti mnogo prijateljev med člani zelene bratovščine. Pokojni je bil navdušen Nimrod in znameniti gojitelj lovskih psov. Za pokojnika žaluje sin Ernest. Pogreb graščaka Galléja bo v torek ob 14.30 iz hiše žalosti v Zgornji Siški 1 na pokopališču k Sv. Križu. Blag mu spomin, bridko prizadeži rodbini naše sožalje!

Nesreča pred Uniomom

Edina nesreča se je pripetila okrog 17. pred hotelom Union. Tam je šofer Josef Schmiedlechner, ki je pripeljal nekega industrijskega avla iz Varaždina, pognal svoj motor; bil pa je tako nepreviden, da je s prsti zašel med propeler, ki mu je takoj posnel par prstov. Šofer je moral na kirurški oddelk splošne bolnišnice, kjer so mu nudili potrebno pomoč.

Pri sankanju se je dopoldne na Rožniku ponesrečila 10-letna Nada Fansonl iz Rožne doline. Deklica se je tako nerodno prevrnila, da si je občno prebila lobanjo, poškodovale se je pa tudi na nogi. Poklicani zdravnik dr. Mavricij Rus je rano zažil in je deklica že izven nevarnosti.

naklonjenost, nakar je br. prosvetar Novak prečital poslanico Saveza SKJ.

Sledila so poročila društvenih funkcionarjev, predvsem tajnika br. Milana Antosiewicza, ki je podal pregledno tajniško poročilo in nato istega poročevalca o tehničnem delu v društvu. Obe poročili sta bili z odobravanjem sprejeti. Nato so podali svoja poročila prosvetar br. Novak, blagajnik br. Roš, gospodar br. Pust, predsednik socialnega odseka br. Drago Kosem, v njegovi odsotnosti br. podstarosta Grčar. Vsa poročila so bila soglasno in z odobravanjem sprejeta, nakar je bila po krajši debati izvoljena po večini stara društvena uprava s starostom br. Dragom Pogačnikom na čelu, ki nam jamči, da bo tudi v prihodnjem letu delovanje Sokola IV zelo uspešno in plodonosno. Po volitvah se je br. starosta Pogačnik zahvalil za izkazano zaupanje ter ob 11. zaključil redni občni zbor. Mlademu Sokolu IV želimo pri njegovem nadaljnjem delovanju obilo uspehov. Zdravo!

Kovaštvo denarja v Zasavju

Razkritja ob aretaciji uglednega trgovca iz Jevnice

Jevnica, 13. januarja.

Jevnica je majhno naselje v Zasavju, ki spada pod občino Kresnice. Kraj je bolj znan šele nekaj let sem po tem, ker je do bil lastno železniško postajo, ki jo uporabljajo turisti na Janče. Po mirni tišini našega kraja se je zdaj nenadoma zvedelo, da so imeli pri Benčiču skrivno kovačnico denarja. Josip Benčič je doma s Primorskega in se je kmalu po prevratu naselil pri nas. Prišel je se na bogato kmetijo. Ko mu je umrla žena, ki ni imela nikakih drugih sorodnikov, je vse premoženje pripadlo njemu. Moč se je potem oženil še enkrat. Pred tremi leti pa mu je umrla tudi druga žena in zdaj je vdovec z 8 otroci, od teh šteje najstarejši jedva 14 let.

Pred nekaj dnevi so dobila oblastva prijavo nekega Goloba, ki je do zadnjih dni bil uslužben pri Benčiču v kovačnici. Tam je javil, da se peča Benčič z izdelovanjem krivega denarja. Oblastva so pričela zadevo preiskovati in hitro se je raznesla po dolini vest, da je orožniška patrulja iz Litije, ki jo je vodil podnadrednik g. Triplat, odvedla Benčiča v sodne zapore. Mnogi domačini so menili, da je postal Benčič žrtve kakšne sovražne ovadne. Benčič je ob aretaciji sam zatrjeval popolno nedolžnost. Izgovarjal se je, da ga je ovidel njegov bivši kovaški pomočnik le zaradi tega, ker ga je napočil iz službe. Zdj pa so napra-

vili orožniki pri Benčiču ponovno hišno preiskavo in so našli take priprave, ki res potrjujejo Golobovo ovadbo. Med drugim so našli pri Benčiču tudi stikalnico za kovanice. Pri zaslišanju so prišli na dan razne ugotovitve, ki so dale oblastvom povod, da ga obdriže še nadalje v sodnih zaporih. O neobičajni aretaciji moža, ki je posestnik, trgovec, mlinar in lastnik kovačnice, krožijo seveda po dolini razne govorice, saj ljudske fantazije vedno rada kaj pridene.

Preiskava je ugotovila, da se je pred dvema letoma oglašal pri Benčiču neki njegov znanec s Primorskega. Nagovarjal ga je, naj se loti izdelovanja kovanec. Benčičeva skrita domačija je kar pripravna za to, razen tega pa od tam ni daleč na železnico Razpečevalci denarja bi se morali namreč posluževati železnice, ker bi razpečevali denar v oddaljenih krajih, da ne bi prišli izdelovalcem tako kmalu na sled. Benčič pravi, da vabilim besedam ožjega rojaka ni hotel nasesti in je ponudbo hitro odbil. Kratkot nato pa se je zgledal ta njegov znanec še v družbi nekega zgovornega študenta. Ponovno sta se lotila Benčiča, naj pristane na ponarejanje denarja. Benčič je nato ugodil vabilim besedam. Oba tučca sta se za nekaj časa naselila v Jevnici. Benčič pravi, da ne ve, če sta izdelala kaj kovanec. Njemu nista

mnoge modre žene, romala je od drugega svetega studenta do drugega, a zmerom brez uspeha. Zdj nazadnje je bila s procesijo pri Sv. Jerneju, in tam ji je star mož z enim očesom svetoval, naj si priskrbi planik. Ovelih dišečih rutic, smetljivih turščinih storžev in zelšč z grobov. Vse to da naj poveže v šopek, ki mu naj prida še en lasten las in trsko od krste. Ta šopek da naj vrže za mlado žensko, zdravo in živahno, ki bi se pripeljala s čolnom po reki. Potem da bi jo bolezen zapustila in se preselila v ono drugo.

Zdj je imela šopek skrit v nedrjih in po reki se je bližal čoln. Prvi, odkar si je pripravila čarovni šopek. Spet je stopila k ograji galerije; čoln je bil že tako blizu, da je mogla razločevati v njem pet do šest potnikov. Tuje, kakor se ji je zdelo. V čolnu je stal čolnar z drogom; pri krmlju je sedela dama in krmarila, poleg nje pa možki, ki je pazil, da je krmarila po migljajih čolnarja. Drugi so sedeli sredi čolna.

Bolnica se je nagnila daleč naprej; vsaka poteza njenega obraza je napeto prežala; roko je stisnila k prsim. Njena senca so razbijala, dih ji je skoro zastajal. Z gibajočimi se nosnicami, žarečimi lici in široko odprtimi, strmečimi očmi je čakala čoln.

Že je slišala glasove potnikov, zdaj razločno, zdaj kakor pridrušeno mrmranje.

»Sreča«, je rekel eden, »je čisto poganski pojem. V svetem pismu nove zaveze je ne dobiš nikjer.«

»Morda blaženost?« je menil vprašaje drugi.

»Dajte mir,« je zdaj pripomnil tretji.

dala ničesar. Ko so se nekaj aprila, so se razšli...

Nedavno pa se je razgovarjal Benčič s svojima kovaškima pomočnikoma Golobom in Koscem. Govorili so o krizi in pomankanju denarja. Eden izmed besedovalcev je omenil, da bi res kazalo izdelovati denar kar doma. Benčič je na to opazko priklimal in je ponudil svojima kovaškima potrebne modele. Ko jima je izročal priprave, ki jih je imel že dve leti doma, je boderil Goloba in Kosca: »Kar delajta denar, pa se bo vama dobro godilo!«

Kako je napredovala nova domača obrt v Jevnici, preiskava še ni povsem dognala. Doslej je aretirane priznal, da mu je znano le za kakih 50 kovanec, ki jih je izdelal Golob. Tega pa zdaj ni mogoče zaščitati. Pred tednom je namreč izginil in ga oblastva vkljub vestnemu iskanju še niso našli.

Benčič je takoj potem, ko sta se z Golobom aprila in je ta pobegnil, zaslužil, da bi mu ubežnik znal kako skuhati Modele za kovanice po 50 in 10 dinarjev je nesel

na skrivaj v Savo. Pri preiskavi so našli pri Benčiču tudi posodo za mešanje zlitine, v isti posodi so potem zlitino tudi topili. Oblastva so vse te pripomočke zaplenila. Seveda se vsa okolica zdaj močno zanima za nadaljnji potek preiskave. Ob tej priliki so oživele govorice o znanem Jožetu Bebru, ki je imel pred desetletji v Bolitji nad Ponovčami bogato kmetijo, podobno gradcu, pa ga je želja po bogastvu s pomočjo krivega denarja spravila v ječo na Ljubljanskem gradu. Vsa bogata kmetija in posestva so mu bila potem prodana in Beber je postal na stara leta brezdomec in siromak. Nikjer ni našel usmiljenja, niti pri tistih, ki so si z Bebrovim lažnim denarjem pomagali na noge. Preiskavo o kovačih krivega denarja v Jevnici vodi sodnik sreskega sodišča v Litiji g. dr. Pavlovčič, ki je bil nedavno premeščen semkaj iz Gornjega grada. Zanimanje za nadaljnje ugotovitve in potek preiskave je v vsem našem okolju precejšnje, saj je bil Benčič znan prav povsod.

DANES OB 4. IN 9.15 MONUMENTALNI VELEFILM

EPOPEJA ARKTIDE

ESKIMO

ELITNI KINO MATICA

TELEFON 21-24

PREDPRODAJA OD 11. DO 1/3 13. URE

Mariborski nedeljski dogodki

Maribor, 13. januarja.

Vijolica v gledališču

Sinoči je bila v Narodnem gledališču letošnja premiera znane Kalmanove operete »Vijolica v Montmartru«. Dirigent je bil Lj. ze Heroog, režiral je Vlado Skrbnišek. Vsi sodelujoči z gostinjo Eriko Družovičevo, zagrebško operno pevko in mariborsko rakinjo, ki je žela krasen uspeh, Pavlo Udovičovo in B. Saneinom v vodilnih vlogah so svojo nalogo odlično izpolnili. Razprodano gledališče je dajalo vsem tople priznanje.

Strel tik ob srcu

24letni Pavle Eles iz Zgornjega Dupleka je bil zadnje čase vase zaprt, zamišljen in melanholičen. Njegovi tovariši so sicer to opazili, niso pa mogli izvedeti, kaj ga tare. Sinoči je nenadoma počil strel Domačini so našli 24letnega Pavla v krvavi mlaki. Opazili so odprto rano tik ob srcu, skozi katero je šel strel. Odpremlili so ga mariborski reševalci v splošno bolnišnico, njegovo stanje je zelo resno.

Zbor Perunoveev

V kavarni Jadran so se sestali danes dopoldne naši vrli Perunovci, motociklisti, k rednemu letnemu občnemu zboru, ki ga je otvoril in vodil iniciativni načelnik Perunove motociklistične sekcije Oton Črepinko. V svojem poročilu je prikazal težave, s katerimi se Perunovci borijo, ter podal hkrati splošen pregled o lanskem delovanju. Tajniško poročilo je podal poštvovalni tajnik Maks Bračič. Članov šteje odsek 87, ki so pridedali osem izletov, tri dirke in veliko mednarodno dirkalno vožnjo ob priliki Mariborskega tedna. Sledilo je blagajniško poročilo. Podal ga je marljivi blagajnik J. Višar. Denarni promet je znašal 48.470 Din. Blagajniško stanje je zadovoljivo. Po poročilu člana nadzorstvenega odbora Justina Gustinčiča, ki je predlagal razrešnico, so bile volitve novega vodstva in so bili izvoljeni: Oton Črepinko, načelnik; H. Rozman, podnačelnik; Ivo Zgur, tajnik; M. Višar, blagajnik. Odborniki: Fašink, Vresnik, Čeh, Tomažič, Muhič, Lušnik. V nadzorstvu so: Felč in Stefanovič. Sportna komisija: Črepinko, Fašink, Tomažič, Lušnik, Šibenik in Čeh. Sportni komisar je R. Fašink, ekonomska komisija: inž. Leo Knez in Stefanovič. Pri službovanju so se obravnavale razne interne zadeve.

Mladi in stari

Med tezenskimi občani se je naglo razširila vest o zanimivem konfliktu, ki je nastal med očelom, ki ni prijatelj sodobnih sportnih stremiljenj naše mladine, ter med njegovo hčerko Maričko, ki je navdušena prišlašnja sporta, zlasti še dilcarskih podvigov. Hotela je mlada Marička malo na smuk, pa je prišlo do očetove intervencije, češ: kaj je vsega tega treba. Beseda je dala besedo, dokler se ni zgodilo, da je oče srgel po škarjah in hčerki razrezal smučarsko opremo. Marička je bruhnila v neotlažljiv jok: a smukom ni bilo nič...

Smrt uglednega meščana

V lepi starosti 71 let je umrl v mariborski splošni bolnišnici upokojeni ravnatelj

zemljiške knjige Mihajlo Vučetič, v mariborskem življenju znana in priljubljena osebnost. V svojem službenem delovanju je bil svojim stanovskim tovarišem vse čas veren drug in prijatelj, pri predstavljenih pa je užival izredno zaupanje. Ob pokojnikovem grobu žalujočim naše iskreno sožalje!

Ni dneva brez nesreče

51letni Ani Hrašovevi je spodrsnilo na tleh. Zlomila si je pri padcu desno roko. Mariborski reševalci so jo prepeljali iz njene stanovanja v Krčevini v splošno bolnišnico.

Nezgoda je doletela tudi 17letnega mešarskega vajenca Andreja Dolinskega. Prenasal je mešarski čok, ki mu je, ko se je hotel izogniti mimo drvečemu vozu, zgrmel preko desne noge. S polomljeno nogo so ga odpremlili v bolnišnico.

Policijska malha zera...

Ljudje, ki imajo v skrbi vzdrževanje reda in miru, so imeli danes nekoliko odpočitka. Izvršil se je samo naskok na berače in nočne ptice ter se je kot rezultat le ne pričakovane atake pomnožilo število oskrbovancev pri »Grafu« za pet oseb Jakes J., Tomažek S. in Franček N. so poročali v Ključavničarsko 2, njim ob strani Johana M. in Terezija N. Aktualne prijave pa so se tikale slučajev prevare, poneverbe ter namerne poškodbe tuje lastnine.

Bratom in sestram pravoslavne vere želimo srečno in veselo Novo leto!

Objave

Vajeniški dom priredi pod okriljem ZKD drevi ob 19. uri predavanje o Trbovljah. Predaval bo g. Mrzel.

Zikov kvartet je bil v naši dravski banovini tako priljubljen, kakor malo katero drugo komorno združenje. Vsepooved so jih vabili na koncerte in pripravi amo, da se bo ravno tako priljubili naslednik Zikovega kvarteta, novi Praški kvartet pod vodstvom primarija Vilbalds Svejde. V novi sestavi bo koncertiral praški kvartet v Ljubljani prvič v petek 13. t. m. ob 20. v Filharmonični dvorani. Vstopnice se dobe v Matični knjižarni od danes naprej.

Suhe in tople noge vam ohrani SETA vložek.

Jens Peter Jacobsen:

Dva svetova

Salzach ni živahna reka. Na njenem vzhodnem bregu stoji majhna vas, otožna, siromašna in skrivnostno tiha. Kakor bedna gruča pohabljenih beračev, ki ji je voda na svojem potu zadržala, ker zavoljo uboštva ne morejo plačati prevoznine čez reko, stoji hiše na skrajnem robu obrežja s protinastimi ramami tesno druga ob drugi ter tiče brezupno s svojimi trhlili bergami in sivi reki. V ozadju gaterj strme črte, motne šipe izpod skodlastih streh z napuščji, strme z nevoščljivim izrazom sovražne bolesti tja proti središnjim hišam, ki stoji posamezne, po dve in tu in tam v prijaznih skupinah raztresene po zeleni ravnini ter se izgubljajo daleč tja v zlatomegleno daljo. Siromašnih koč ne obdaja blesk, le mrka tema in molk vlada okrog njih, še mračnejša zaradi šuma reke. Ki leno, a vendar brez odmora leze mimo hiš in na svojem potu mrmra vsa sita življenja in topo zamišljena.

Solnce je zahajalo; na drugi strani je že začelo polniti ozračje stekleno čisto cvrtanje murnov; zdaj pa zdaj ga je prinesel na to stran nenaden rahel veter, ki je prisuštel sol in zamrl v tankem trstju reke.

Čoln je priploval s tokom po reki. Pri eni izmed zadnjih hiš je stoji slonel slabotna, sušljana ženska postava dalečležala ali hodila. Povpraševala je za svet

čez ograjo galerije in opazovala čoln. S skoro prozorno roko si je zasenčila oči, zakaj tam, kjer je plaval čoln, se je kakor zlato bleščal solnčni žar na valovih, in videlo se je skoro, kakor bi drsel čoln po zlatem ogledalu.

Iz somraka se je svetil vzvišeno blede obraz žene, kakor bi imel svetlobo v sebi, videl se je razločno in ostro kakor vodne brazde, ki celo v temnih nočeh osvetlujejo morske valove. Plašno so prežale njene obupane oči, čuden, kakor skoro slaboumen smeh se je držal njenih utrujenih ust, toda navpične gube na njenem okroglem, vzbočenem čelu so širile čez ves obraz senco obupne odločnosti.

Od cerkve male vasi se je oglašalo zvonjenje.

Obrnila se je od solnčnega bleska in zababala glavo, kakor bi hotela uiti zvokom zvonov; pri tem pa je zašepetala skoro kakor odgovor na brezkončno zvonjenje: »Ne morem čakati, ne morem čakati.«

Zvonjenje ni prenehalo.

Kakor mučenica je stopala po galeriji sem in tja; sence obupa so postajale še temnejše in dihala se s težavo kakor bitje ki ga sill jok, a se vendar ne more jokati.

Dolga, dolga leta je trpela za hudo boleznijo, ki je ni hotela zapustiti, pa naj je

bolna se je nagnila daleč naprej; vsaka poteza njenega obraza je napeto prežala; roko je stisnila k prsim. Njena senca so razbijala, dih ji je skoro zastajal. Z gibajočimi se nosnicami, žarečimi lici in široko odprtimi, strmečimi očmi je čakala čoln.

Dogodki po širnem svetu

Državni predsednik in učenjak

Na varšvski politehnikli so pred kratkim obhajali znamenito slavo, ki je veljalo predsedniku države prof. Moščekemu. Poročali smo že o njegovih najnovejših izumih v daljšem članku

150 let „Times“

Letos 1. januarja je minilo 150 let, odkar je velik kupčijski polom povzročil ustanovitev največjega današnjega lista na svetu. Anglež John Walter je bil ugleden trgovec s premoženjem in eden izmed ustanoviteljev premoženjske borze v Londonu. Toda francoske in ameriške vojne so ga oropale imetja. Moral je napovedati konkurz ter iskati novega zaslužka. Kupil je majhno tiskarno blizu Blakfriarskega mostu v Londonu. Nekaj časa je tiskal knjige, 1. januarja 1785 pa je natisnil prvo številko štiristranskega lista z naslovom »Daily Universal Register«. V svojem programu je listič obljubljal, da ne bo nikdar nikogar žalil, da bo vedno stvaren ter da bo poročal golega resnico.

Po izhajanju je list v svoji 940. številki 1. januarja 1788 spremenil svoje ime v »The Times« (Časi). In kako so se spreminjali časi? Walter je bil l. 1789 zaradi obkroževanja Yorkskega vojvode obsojen na 50 funtov globe in leto dni zapora, bil pa je tudi izpostavljen na sramotilnem stebru! L. 1799 je bil ponovno obsojen zaradi istega prestopa, nakar je prepustil list svojemu sinu Williamu, ki ga je zopet izročil svojemu mlajšemu sinu Johnu.

Slednji je povzdignil mali listič v 43 letih truda na stopnjo svetovnega glasila. John je bil velikopotezen ne le kot organizator uredniškega štaba, bil je tudi pionir v tiskarstvu, kajti prenovil je tehnično podjetej od vrha do tal, nabavil je nove stroje in dal listu novo lice. Tako je dnevnik nevezdržno rasel in l. 1815, ob času bitke pri Waterlooju, se je povečala njegova naklada mahoma na 5000 naročnikov. L. 1854 so se tiskale »Times« že v 50.000 izvodih.

Od Johna Walterja starejšega je prevzel list John Walter mlajši, ki je dvignil njegovo naklado na 112.000 izvodov, kar je bil rekord za tiste čase (ter bi bil še danes rekord za naše liste). Medtem ko se je naklada »Times« stalno dvigala, pa se je pridružil lastništvu kot sodrudi lord Northcliffe, ki je spremenil lastništvo v delniško družbo. Ta časopisni kralj je novoro organiziral »Times« ter zagotovil listu popolnoma neodvisno vodstvo.

»Times« se niso nikoli potegovala za naklonjenost mase in kljub temu je njih naklada stalno rasla. To si moremo razložiti edinele iz značaja angleškega ljudstva. Ton »Times« je vedno nekako siv, miren, stro-

go stvaren. Tudi dnevna uredniška konferenca je svečana kakor le kakšna seja londonskega ministrskega sveta. Uredniki pa se strogo drže svete tradicije: nobena prenapljena novica ne sme v svet, dokler ni vsestransko avtentično potrjena. Tako se večkrat zgodi, da objavi marsikateri list kakšno senzacionalno prejo nego londonske »Times«. Toda Angleži tega ne verjamejo, dokler je ne najdejo »verificirane« v svojem osrednjem in največjem javnem glasilu.

Velik ogenj v Ameriki

V neki stanovanjski hiši v Brooklynu pri New Yorku je te dni izbruhnil ogenj. Plameni so se širili z bliskovito brzino in preden so bili speči prebivalci alarmirani, kakšna nevarnost jim grozi, je bila že streha v obsegu divjega elementa. Tedaj so zadoneli v hiši svarilni klici, ki so spravili ljudi pokonci. V blazni paniki so začeli stanovanci dirjati sem in tja. Dva gasilca, ki sta šla buditi nesrečnike, sta postala žrtvi poklica. Pokopali so ju zidovi in stene, ki so se rušili v gorečem poslopju. Tudi 38 stanovalec so morali prepeljati s hudimi poškodbami v bolnišnico, medtem ko je v kletnih prostorih zgorelo sedem črncev, ki so stanovali pod zemljo.

Rešila je življenje drugemu in ga olajšala sebi

Direktor Paul Cooper-Leslie se je nedavno vozil po Madžarskem, kjer se je njegov avtomobil ponesrečil. Mož je bil ob tej priliki hudo ranjen in bi bil gotovo podlegel poškodbam, da se ni slučajno našla neka stara ženska, ki mu je ob pravem času obvezala rano, da ni izkrevljal. Ko je Cooper-Leslie okrevljal in se je vrnil v London, se je seveda spomnil svoje rešiteljice, ki živi v zelo bednih razmerah ter jo je nagradil z večjo vsoto denarja. Še bolj kavalirsko od ravnatelja pa se je izkazala zavarovalnica, pri kateri je Cooper-Leslie zavarovan za primer smrti za veliko vsoto. Zavarovalnica je tudi sklenila nagraditi vrlo rešiteljico ter je stari ženci kupila v znak priznanja zemljišče, ki ji bo toliko donalo, da bo do smrti brez skrbi za svojo eksistenco. Ženica, ki je bila še nedavno najsiromašnejša prebivalka vasi, spada danes med najimovitejše posestnike v kraju.

Rusija v Društvu narodov

Po dogovoru med Rusijo in drugim evropskim državami je bil imenovan ruski diplomat Marcel Rosenberg za generalnega podjalnika v ženevski ustanovi

Ribiči na ledni grudi

Osem finskih ribičev, ki so nasproti Kronstadta ribarili na zaledenem morju, je vihar na ledni plošči odnesel na odprto morje. Finske oblasti so poslale za njimi ledolomilec in tri letala; na neki ledni plošči so našli sani, za ribiči pa ni ne duha ne sluha in menijo, da so postali žrtev morja.

45 stopinj mraza v Rusiji

Iz Moskve poročajo, da so imeli v noči od nedelje na ponedeljek najstrožji letošnji mraz v Rusiji. Termometer je kazal v Moskvi 33, v CeljabinSKU pa 45 stopinj pod ničlo. Na Krimu je padlo srebro samo na 19 stopinj. Nasprotno pa javljajo iz arktičnih dežel, da je temperatura tam zelo zmerana. Mraza imajo le za nekaj stopinj pod ničlo.

Žena v sodobnem svetu

O psihologiji ženske emancipacije

Plato pravi v svojem simpoziju na usta Aristofanov: »Ker se je po delitvi prvotne enotnega tretjega spola razdelila tudi narava na dvoje, se je vzbudilo v vsakem človeku hrepenenje po svoji lastni drugi polovici. In obe polovici sta se objeli z rokami, njuni telesi sta se združili in sta hoteli zopet zrasti v eno. In ko sreča po tej delitvi ena polovica prvokrat svojo drugo, tedaj jo čudežno obide prijateljstvo, skrivnost in ljubezen, in nič več nočeta druga od druge.«

In vendar nihče ne ve, čemu to hrepenenje. Zdi se, da je dobra mati narava nagradila človeka za funkcijo razplodjevanja s čustvom telesnega ugodja. Toda zgolj telesnost le ni, kar veže moža na ženo in obratno. Ta problematika človeka, ki je izrodek dveh svetov, kakor pravi Goethe, ima že svoj duševni delež.

Biologi trdijo, da izhajajo vsi sesavci iz nižjih živalskih vrst, to je iz živali, ki imajo možka in ženska spolovila, tako da so žleze in celice sicer ločene v moške in ženske, vendar pa so živali dvospolne. Tudi pri človeškem plodu je oboje spolovili v zasnutki združenih, ko ima plod že jasen človeški izraz. V poznejšem razvoju zakrnejo pri moškem ženska, pri ženskah moška spolovila. Toda vedno obstoji možnost, da ta zakrnitev ni popolna in da ostanek nasprotne spolnosti vpliva na poznejši razvoj. Takšna dvojnost je pri človeku tako pogosta, da smatrajo nekateri znanstveniki, da je čisto moški ali ženski tip v kulturnem človeštvu v manjšini. Vsak človek je pač rojen iz matere in očeta.

Toda, ako vzamemo to biološko konstitucijo le za splošno možno osnovo in dispozicijo, obstoje še drugi, prav nič manj važni duševni vplivi, ki prihajajo iz neposredne okolice človekove (dom, šola, okolje, vzorji, vzgledi), ki določajo čisto poznejši razvoj in usodo.

S spolno dozorelostjo dekleta so zvezane nove naloge. Toda tu nastanejo zaradi kulturnih zahtev marsikake težave, ki obstoje v več ali manj dolgi dobi realne vzdržnosti, zaradi česar se nagonsko življenje prerada usmerja v svet fantazije. Nagon je pač bistven izraz življenja in je neuničljiv. Izginiti se da pač le v podzvest in v tem duševnem svetu živi svoje posebno življenje, povzroča nemir in čisto bolezen. Vrnitev iz sveta fantazije v realnost je zato pozneje tem težja; posledice se kažejo v oteženi objektivni izbiri, frigidnosti itd., to je: v vseh onih situacijah, ki zahtevajo popolno materinsko občutje.

Dočim se pri moškem človeku uporabljajo vse neiztrošene nagonske sile za ustvarjanje višjih kulturnih dobrin, ima zmožnost sublimiranja pri ženi druge smeri. Produktivnost moškega, ki se izraža o njegovih duhovnih in socialnih delih, se kaže pri ženi v ožjem spolnem življenju, v produkciji otroka. To je bistveni biološki smisel ženske spolnega življenja, centralnost in prafenomen njenega življenja in — njena usoda.

Ako se v dobi pubertete izvrši v dekletu definitivna odločitev v smeri identificiranja z materjo, tedaj se oblikuje v dozorelem dekletu specifični značaj ženskega ideala. To je idealizirano materinstvo, zvezano z določeno, za etično zvestost značilno spolno moralo. Iz dekleta se razvije madonska žena (Madona je simbol materinstva in ne devštva).

Drugače pa je, ako prevlada v dozorelem dekletu identificiranje z očetom. V tem primeru postane dekle moško sublimirajoče. V naši dobi se precejeno moško udeleževanje, znanje. Zaradi tega stremi tudi ženska za tem, da bi zakrila svoje bistvo in da bi čimbolje izrazila svojo moško plat. Skušna se ponasati kot moški, stremi za moškimi poklici in hoče biti ravnopravna z njim. Ženski ideal preteklega časa odklanja. Vzrok temu leži le deloma v poniževanju ženske od strani moških. »Žena, ime ti je slabost!« Kaj čuda, da hoče dekle markirati dečka, ako se njena ženska narava tako ponižuje. Toda vse to so le zunanji vzroki. Globlji vzrok leži v njeni psihični strukturi.

Dr. Helene Deutsch razmotriva v svoji knjigi »Die Psychologie der weiblichen Sexualfunktion« obširno o seksualni organizaciji žene in njenem libidinoznem razvoju, ki je pri ženi vse bolj kompliciran, kakor pri moškem in ki ima svoje početje, skladno s splošno analitično teorijo že v detinski dobi. Zlasti poudarja važnost generativnih procesov, ki tvorijo jedro psihičnega

življenja spolno-zrele žene. V svojem duševno-mikroskopskem opazovanju ugotavlja, da leži glavni izvor konfliktov v »moškem kompleksu« žene, ki tvori sestavni del njene psihične strukture, kar potrjuje tudi človekova dvospolna osnova z biološke strani. V premaganju tega moškega kompleksa, t. j. moško-usmerjenih tendenc, in v njeni pripravljenosti za sprejem plodnostne funkcije leži usoda žene v smislu psihičnega zdravlja in največje možnosti, sreče. Anatomija je pač usoda. Globoko v bistvu žene je zasidran njen materinski nagon, da se iztroša za svoj zarod. Svojih naravnih danosti pretvori v nasprotje pač ni mogoče.

Nedavno tega sem čital pod zaglavjem »Žena v sodobnem svetu« tale stavček: »In če se dobe na drugi strani žene, ki se ne strinjajo z nekaterimi prenapetimi zahtevami ženske emancipacije, je to samo znamenje, da tiste žene se misli ne znajo ali pa ne smejo.« To trditve smatram kot žalitev mater, one matere, ki jo vsi moški spoštujemo, ljubimo in vedno — iščemo. Da, iščemo! Ako bi one misleče žene to spoznale in se tega zavedale, bi bilo v marsikakem zakonu več harmonije.

»Mislimi ne znajo.« K temu naj navedem misljenje Freudovo, ki pravi: »Ne vzrujam, da pojasnjuje biološko nasprotje med intelektualnim delom in spolnim delovanjem ono fiziološko slabost duha žene, kakor prikazuje to Möbius. Pač pa mislim, da je treba nedvomno dejstvo intelektualne inferiornosti mnogih žen pripisati onemu oviranju misljenja, ki je potrebno za zatiranje spolnosti. Prepoved misljenja o spolnih stvareh.«

Po ugotovitvi teh izsledkov nimam oni Kantov izrek: »Žena ne izda svoje skrivnosti nikake veljave več. S pogumno razsodljivostjo je odkrila omenjena zdravniška tancica z obličja sfinge, pogledala ji prav v oči in pokazala njen pravi, čisto človeški obraz.

P.

Jubilee. Ob koncu leta 1984 je preteklo 15 let, odkar izhaja list »Ženski pokret«, glasilo ženskega gibanja v Jugoslaviji. Urejuje ga A. Stebičeva, a tudi najbolj temeljiti članki izhajajo izpod njenega peresa. V obče je list pisan resno in usmerjeno ter prič o načelnosti prizadevanja oseb, ki se zbira okoli lista. »Ženski pokret« prča, da si ni nadel samo naloge, usmerjati ženske naše države, temveč ga tudi informirati o vseh važnih dogodkih, ki zadevajo ženske doma in v tujini. Kot pravo žensko glasilo zasleduje zakonske osnutke, odloke, navedbe — zlasti tiste, ki zadevajo ženske posredno ali neposredno, — jih prouči ter zavzame stališče, način, ki je edino pravičen za vzgojo čitateljev. List se zavzema za prvi vrsti za pravice žen v poklicu, saj je šanje, zato ne bi smelo biti nobenih čez to zaenkrat naše najbolj pereče ženske vprašanje, zato ne bi smelo biti nobene od nas, ki bi ne bila naročnica. Narčoa se pri upravi: Beograd, Knez Mihajlova 46-L.

Kolonija na Wranglovem otoku

V Moskvo sta se vrnila bivši upravitelj Wranglovega otoka v Severnem Lednem morju Minejev in njegova žena. Pet let sta prebivala tam in natančno raziskala ta samotni konec zemlje, prinesla sta s seboj celo vrsto redkih ptic in doslej neznanih rastlin. V petih letih sta ustrezila okrog 600 severnih medvedov. Pravita, da so se življenjski pogoji za Eskime, ki so jih našli na otoku, v zadnjih letih zelo izboljšali.

Najstarejši škof

V Wellingtonu na Novem Zelandu je umrl v starosti 95 let nadškof Francis Redwood, novozelandski metropolit. V svojem dolgem življenju je bil najmlajši in najstarejši škof katoliške cerkve.

Arin Zelnik:

Grenadirjeva koža

Sivolasi colonel Garsault je dvignil prst. Kakor bi bil trenil, je zavladala okoli mize tišina. Vsakdo si je obetal, da bo stari vojščak spet kako imenitno sinil.

»Leta 1806,« je začel, »smo Pruse pri Jeni in Auerstädtu od sile naklestili. Še malo, pa so zavirale francoske zaslave v samem Berlinu. Vendar se je vojna zavlekla, kajti potolčeni sovražnik se je umaknil daleč na vzhod, kjer se je združil z Rusi, mi pa, ko smo na vseh koncih in krajih pustili močne posadke, smo svoje sile preveč cepili. Prebivalstvo nas ni maralo in le železna pest je jamčila za red.«

Polk, ki sem pri njem služil, se je nastanil v večjem mestu. Paziti smo morali, da se meščani ne dali premočiti v dolžni pokorščini. Naš polkovnik — nu, saj je kasneje padel, zato mu daj Bog dobro. Dokler je pa živel, ga je trapila neka bolezen. Vtepel si je bil v glavo, da si mora kar po vrsti pridobiti vsa v naši armadi veljavna odlikovanja, vrh tega je pa tudi želel postati čimprej general. Posledica je bila, da je vedno poročal predstojnikom resnico o dogodkih na bojišču v taki obliki, da je najbolj blestelo baš njegovo ime. Kaj čuda, če je bilo med nami nekaj užaljenih, ki so imeli nanj piko. Nikar ne mislite nič krivega, gospodje! Kljub vsej zameri smo vztrajali pri tem, kar smo bili: — ostali smo vojakci. Če smo kdaj zaplenili top in niso tega oni tam gori dobro opazili, nu, smo pa prihodnjiki pobrali cele baterije.

V onem pruskem mestu seveda davno ni bilo več sovražnika, še manj pa njegovih kanonov. Toda naš iznajdljivi komandant je hitro izvohal, kako si tu di sto milij daleč od bojnih poljan lahko priborijo slavo in medaljo. Primerilo se je včasih, in sicer prav tako pri našem polku kakor drugod, da je nenadno zmanjkalo kaknega vojaka. Sušljalo se je o tajnih družbah ponižanih rodoljubov, ki love naše vojake ter jim skrivaj pomagajo na oni svet. Dokazati se to ni dalo, vsak je lahko verjel, kar je hotel. Naš komandant je bil uverjen, da so govorice o skrivnih mesnicah gola istina. Če bi mu uspelo, da takle brigod odkrije, kolika zasluga bi to bila!

Nekoga dne so pri polku znova pogrešali dva moža. Novica je polkovnika močno pogrela, da je v svetem razburjenju sklical nas oficirje na posvet. »Gospodje!« je dejal. »Stvar dobiva resno lice. Če sem dosedaj kolikor toliko trpel, da so nekateri na glas dvomili o podzemskih klavnicah, vam odlej tem strožje prepovedujem vsak dvom.« Kaj vem, kaj je še drugega pravil, a naposled je prišel s pravim namenom na dan: »Nekje v mestu imamo tajno mesnico, to stoji. Naj stane karkoli, to gnezdo moramo odkriti. S tem ste slišali moj ukaz. Teden dni vam pustim časa.«

Spogledali smo se. Nihče ni črnil. Mar ni zahteval gospod polkovnik malo preveč? Le če se zgodi čudež, mu bomo mogli ustreči. Toda ukaz je bil tu in nekaj je bilo treba storiti. Samo kaj?

Čez kakke tri dni je pobral neki seržan za vogalom hiše pismo. Odnese ga je k svojemu kapitanu, ta pa jo je neutezoma zmahnil k polkovniku. V pismu

se je čitalo: »Za božjo voljo, človek, ki to najdeš, kdorkoli si, usmili se me in izroči te vrstice prvemu francoskemu oficirju, ki ga srečaš. Zamašili so mi usta, me vtaknili v vrečo pa odnesli menim da eno uro daleč. Že dva meseca ječim v zatohlem prostoru. Eden mojih rabljev, mlad fant, mi je iz usmiljenja dovolil, da to zapišem. On bo list odložil nekje v mestu. Več noče storiti zame, ker se boji drugih. Kraja, kjer trpim, mi ne izda. Obsojen sem na smrt, v kratkem me bodo iz kože deli. Rešite me! Grenadir Quintillon.«

»Ha, bestije!« je vzrojil polkovnik. »Kaj sem vedno trdil? Pa naj še kdo reče, da ni dokazov! Kdaj že so korakali grenadirji skozi te kraje? Dva meseca bo tega, mar ne? Dobro se ujema s pismom. Ne tratimo časa, kar brž na delo!«

Začelo se je iskanje. Isti večer je stopil v gostilno, kjer je stanoval polkovnik, čedno oblečen človek. Sedel je za mizo tih okna in naročil pijačo. Družil se ni z nikomer. Čez čas se je začelo s ceste peketanje konjskih kopit. Polkovnik se je s spremstvom vred vračal s poizvedovalnega poezda. Očitno je to tujca zelo prestrašilo, kajti kar na lepem ga je zmanjkalo iz krčme. Tako mudilo se mu je, da je celo pozabil svojo torbo na mizi. Morda bi jo bil krčmar poskril, toda neki podčastniki, ki so to videli, so jo vzeli ter ponesli na komando. Preiskava je do gnala nekaj čudnega. V torbi je bilo več s krvjo poškopljenih listov, na enem med njimi je stalo zapisano: »Tajnemu femskemu sodišču! Danes izvršena sodba nad grenadirjem Quintillonom. Mojster Theobald ga je gdl. Truplo razsekano. Pokop v kleti. Koža jako lepa.

Po pravih razpeta, da se posuši. Bo odličan pergament. Elzin mlín, dne 16. decembra 1806. Gerold, femski freigrof.«

»Elzin mlín!« je krklnil polkovnik. »Takoj tja! Pobočnik Tallard! Hitite h kapitanu Garsaultu! Nemudno naj odkoraka s svojo stotnijo pred Elzin mlín. Obkoli naj ga! Note rme sase za nobeno ceno. Skoro pridem sam tja in odredim ostalo.«

Znaglo alarmirano stotnijo sem se ob pospešenem koraku odpravil k Elzinemu mlínu. Stal je na močvirnatem svetu kake pol ure od mesta. Odkar ga je bila pred leti poškodovala poveljeni, ni bil več v obratu. Lastnik je namreč kmalu umrl, dediči so se pa prepirali in tako ni bilo od nikoder denarja za obnovo. Nismo še dolgo stali in strmeli v zapuščen stavbo, ki se je tajinstveno kopala v rahli zimski meglici, ko prijezdil komandant s suito. Na njegov ukaz sem odbral krdele vojakov ter stopil k vratom. Potrkal sem, potrkal še enkrat — nič. Prejel sem povelje, naj jih dam razbiti. To se je zgodilo. Ob svitu plamenic smo s komandantom in njegovo suito vred vdrl v notranjost. Dišalo je po zatohlem, polno je bilo okoli in okoli pajčevine in prahu, razna ropotija je ležala vse vprek. Prišli smo do odprtine v podu, tu so držale lesene stopnice v klet. Glej, v pravo, ki jih je pokrival, je bilo jasno razločevati stopinje. Torej je re stod nekdo hodil! Ubrali smo pot za temi stopinjami. Kmalu smo se znašli v kleti med sodi in zaboji. Stopali smo previdno dalje — ta hip pa, da vam povem, gospodje, nam je vsem zastal dih. V mrkem ozadju kleti smo zasrli nekaj bledikastega, pošastno je viselo v temi in zdelo se je, kakor da stoji z

razprostrtimi rokami pripraviati nam napoti.

»Tih —« je dahnil polkovnik. »Respekt! To je grenadirjeva koža.« Vzel mi je plamenico iz roke ter se nameril k ostankom mučeniškega grenadirja. Mi seveda za njim. Iznenada se mu izvije iz prsi mprav bolesten vzklík. Pogledamo, in kaj vidimo? Oh, gospodje, ali vam smem povedati? Razpeta po steni, držeč rokave daleč narazen, kakor bi iskala nekaj, kar bi se dalo objeti, je visela pred nami — ne morda kakš človeška koža, ne, marveč čisto navadna srajca. Na njej je bil pritrjen listič. Polkovnik ga je smel, mi pa smo za njegovim hrbotom tiščali glave skupaj, da bi ujeli, kaj je bilo ačekanega: »To je koža grenadirja Quintillona. Kdor ne verjame, naj ve, da je vsaj to pot moder, če ni bil doslej nikoli.«

Smeh je lomil omizje in bilo je treba čakati, da se je družba umirila.

»Pa grenadirja s tem imenom v armadi sploh ni bilo,« je pojasnil polkovnik.

»Le kdo jo je vašemu komandantu zagodel?« so vprašali drugi.

Garsault je skomignil. Obenem mu je preko lica hušniki hudooben smehljaj.

»Saj se srajca vendar ni mogla sama obesiti!« je nekdo podvomil.

»Mar sem to trdil?« se je odrezal stari borec. »Še nikoli se ni nobena srajca sama pritrčila na steno, menda se tudi takrat ni. Reči smem, da smo bili pač mladi in objestni. Menili smo, da ne bo tak greh, če pripravimo komandanta ob priakovano medaljo. Nu, in zdaj dovolite polkovniku Garsaultu, da obmolane. — Gospodje pijmo!«

TEDEN DNI FILMA

Prizor iz filma »Križarka Potemkina«

Prizor ob aretaciji v filmu »Matie« (po romanu M. Gorkega)

Dva ruska filma na poti v Ljubljano

V letošnji sezoni in to že v prav kratkem bomo imeli priliko spoznati nekatere odlične ruske filme. Vemo, kako naglo se je ruska filmska industrija iz skromnih početkov dvigala v šir in v višino. Zlasti so jo popularizirali Nemci in danes ima ves svet respekt pred številnimi pridobitvami in stvaritvami ruskih mojstrov režije in glume. »Pot v življenje«, ki smo ga gledali tudi pri nas, je vzbudil dovolj pozornosti po vsem svetu, in prav radovedni smo lahko na vse, kar nam bodo naši kinematografi odslej prinašali iz obsežnega ruskega repertoarja.

Prvi film, ki bo tekel v Elitnem kinu Matie v Ljubljani od 19. do 24. t. m., je »Pesem na Volgi«. Kdor se kotičkaj bavi s filmsko literaturo, mu že samo ime filma pove dovolj. »Pesem na Volgi« spada ne samo med najboljše filme sovjetske produkcije, marveč je eden izmed najboljših in najlepših filmov, ki je v vseh državah, kjer so ga doslej predvajali, bil označen kot umetniška stvaritev. Strastni divji temperament, globoka čustvenost in velik glasbeni talent — to so značilne osebine glavnega junaka, ki je iz preprostega čolnarja na Volgi postal slaven umetnik. Silna ljubezen, ki ne pozna mej žrtvovanja in se ne ustraši niti uboja in tatvine, prepleta dejanje. Ljubavnica Anuka osvaja s svojo močno glumom. Vsebinska je v kratkem naslednja:

Prizor iz ruskega filma »Pesem na Volgi«, ki pride te dni v Ljubljano.

Preprosti čolnar Kavirija biva in deluje na Volgi pod nadzorstvom grobežarja Lebedjeva. Njegovo edino veselje je majhna piščalka in ga — Anuka, njegova mlada tovarišica. Kavirija se je stregel z Lebedjevom in ga vrge v vodo, nato pobegne, preverjen, da je svojega gospodarja ubil. Tavačo po gozdovju sreča potepuha Goroha, s katerim začne pohajati na sejo. Kavirija svira na piščalko, Goroh pa pobira denarčice in pri tem venomer opreza, če bi se dalo kaj malega ukrasti. Tako se primeri, da Goroh nekoč tudi Anuki »sune« denar iz roke in pobegne, prepustivši svojega nalivnega tovariša srujeni razdraženi množici. Pred linčanjem ga reši sam načelnik pobojskevalnice, ki povede Kavirija s seboj. V poboljševalnici je načelnik hitro odkril, da je Kavirija sila nadarjen muzikant. Odvede ga na konservatorij in mu tako preskrbi primerno izobrazbo. Dobričina umetnik Karlo Francovič začne Kavirijo poučevati in napravi iz njega pravega virtuosa na flavto.

Kavirija začne žeti izredne uspehe, toda ko bi se moral orkester odpraviti na turnejo, prevzame Kavirijo silna žalost, njegovo srce se ne more umiriti. Pekota vest ga žene nazaj k načelniku pobojskevalnice, kjer se mu hoče izpovedati. Toda načelnik je med tem že vse izvedel, kako je bilo s Kavirijo, že davno mu je vse odpustil in je samo srečen, ker mu lahko naloži celo kopo dobrih nasvetov. Tako se je Kaviriji umirilo srce in v zavesti srečne bodočnosti objame svoje drago Anuko, ki ga nikoli ni jenjala ljubiti.

Takoj za pesnijo na Volgi bomo imeli priliko v Ljubljani videti (od 31. t. m. do 6. februarja) prvo filmsko zvočno opereto iz sovjetske Rusije. Imenuje se »Pastir Kostja« in jo označujejo za glasbeno jazz-komedijo. Ustvaril jo je Sojuzkino v Leningradu. Dejanje je vzeto iz sodobnega življenja v Rusiji. Seveda vas bo tudi tu zanimala vsebina, ki je čisto svojevrstna, kratko naslednja:

Pastir Kostja je veseljak, ki venomer s pesnijo na ustih križari po livadah s svojo čredo. Tam blizu, kjer čuva Kostja svoje ovčice in koze, je znamenito mondeno kopalšče, v katerem gostuje glasbeni dirigent Fraskini. Tam prebiva tudi bogata in lepa Helena, ki je seveda zaljubljena v slavo dirigenta Fraskinija in bi se rada z njim seznanila. Po neki slučajni zamenjavi pa se seznanijo s Kostjo, ki ga smatra za Fraskinija. Povabi ga k sebi in v čast slavnega glasbenika priredi izdatno gostijo. Na že-

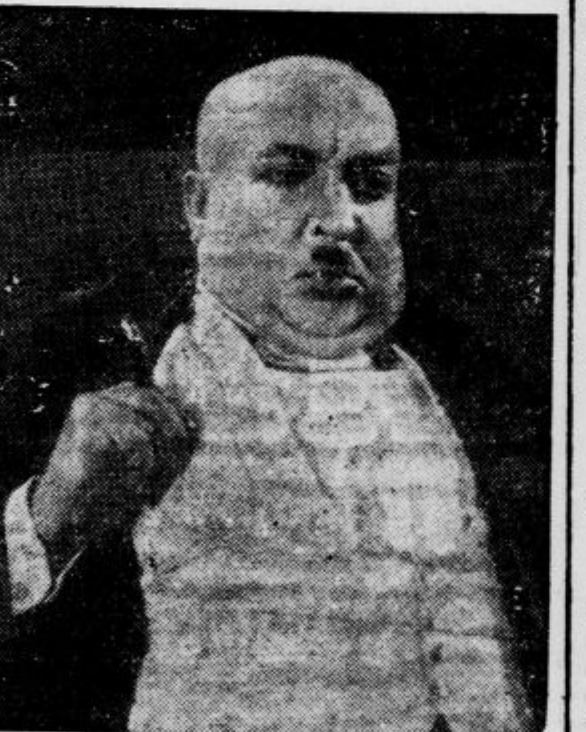
ljo gostov zasvira Kostja na svojo pastirsko piščalo.

Tedaj pa se zgodi nekaj nepričakovane- ga: drobnica, vajena melodije svojega pastirja, prihrumi v palačo, divja po njej in uniči vso pojedinjo. Kaj hitro se seveda izkaže, da Kostja ni Fraskini, narkar ga lepa Helena, ki je dotlej bila z njim tako ljubezna, požene iz palače.

Nič zato. Kostja je našel učitelja, ki ga poučuje v glasbi. Ker ga zaradi nebržnosti odpustijo iz službe, se odpravi naravnost v mesto. Njegov učitelj mu posodi lepo obleko. Tavačo po mestu zaide mladi ljubitelj glasbe v koncertno dvorano, kjer se pravkar pripravlja orkester k izvajanju Listove II. rapsodije. V opereti je seveda stvar takoj rešena tako, da zaide Kostja čisto slučajno na oder. Od tam ugleda med poslušalci Heleno in koj ji začne mahati z rokami. Orkester pa začne v domnevi, da stoji pred njim dirigent, izvajati rapsodijo po čudnih kretnjah neznanega mladega mojstra. Tako je bila rapsodija odigrana nekoliko eksotično, ali prav zato je bil dirigentov uspeh tem večji. Nu, ravno na koncu prihiti dirigent in Kostjo spet požene na cesto. Ali kmalu nato se Kostja seznani z nekim jazz-orkestrom, ki ga sprejme za člana. Stepejo se nekega večera kar z instrumenti; nesreča je tem večja, ker bi baš ta večer morali koncertirati. Ampak Kostja reši situacijo. Iz instrumentalnega orkestra se muzikantje sprevržejo v pevice jazza, in uspeh je ogromen. Kostja postane slaven in srečen. Seveda, njegova sreča je tem popolnejša, ker se zdaj lahko poroči s svojo dobro družico Anjuto.

★
V stari Rusiji je bilo gledališče na zavdanja vredni umetniški višini. Po revoluciji je zapustilo veliko število ruskih umetnikov domovino in največ jih je našlo zaposlitve pri nemškem in francoskem filmu. Zaradi tega se je zlasti v Franciji film tako hitro dvignil in je lahko že v kratkem času tekmoval z Ameriko, ki je imela takrat lepo razvito filmsko industrijo, kader odličnih igralcev, režiserjev in denar. Zlasti se je v tisti dobi izkazal režiser Turzanski. Njegov film »Carjev sel« z Ivanom Možuhi- nom v glavni vlogi je bil največji francoski filmski uspeh.

Toda vzlic temu izseljevanju je vendar ostalo v Rusiji še obilo talentov, ki so v naravnost obupnih razmerah in rekordnem času dvignili ruski film na zavidljivo umetniško višino. Znamenit je zlasti filmski režiser Sergej Eisenstein. Svoj največji uspeh je dosegel s filmom »Križarka Potemkina«, ki je zbudil senzacijo po vsem svetu. Amerika, ki je znana po svoji navadi, da pokupi vse najboljše, je ponudila tudi Eisensteinu milijonsko plačo, če pride v Hollywood. Eisenstein je res prišel, ostal v Ameriki celo leto, toda napravil ni ničesar. Ni bil vajen ameriškega tempa. Njegov film »Boj za zemljo« je sicer dobil ameriško nagrado, toda ustvarjen je bil v Rusiji. Edini film, ki se mu je izven Rusije posrečil, je bila »Sentimentalna romanca«, ki jo je izdelal v Franciji. Njegovemu tovarišu Pudovkinu, ustvaritelju »Viharja nad Azijo«, se ni godilo nič bolje. »Vihar nad Azijo« je bil umetniška, filmi, ki jih je izdelal Pudovkin v Nemčiji, pa sama povprečna roba.

Bogatin iz filma »Trije tatovi«.

Povezanost ruskih umetnikov z domačo zemljo je tako velika, da izven nje ne morejo ustvariti ničesar popolnega. Režiser Eisenstein pomeni dandanes za rusko filmsko umetnost isto, kar sta pomenila Stanislavski in Majerhold za gledališče.

V časih nemega filma so igrali po Evropi precej ruskih filmov. Največ priznanja so dosegli razen obeh že omenjenih naslednji: »Zadnji dnevi Petrograda«, »Desetero dni, ki so pretresli svet«, »Požar v Kazan«, »Matie« (po romanu Maksima Gorkega), »Ivan Grozni«, »Trije tatovi«, »Na dnue«, »Poštare« in »Čolnar na Volgi«.

Ruski filmi so izdelani docela drugače kakor evropski in ameriški. Režija ima svoj

poseben značaj, slike so zaradi posebnega uporabljanja svetlobe in aparatov svojevse. Vsak prizor svetlobe filma je za Evropeca nekaj novega. Njihovo umetnost so poskušali mnogi posnemati, zlasti Francozi, toda prav to, kar pri ruskih filmih navduši, pusti pri francoskem gledalca hladnega. Rusi so mojstri režije, fotografije in mimike. Njihovi umetniki imajo posebno linijo, ki je nihče ne more posneti. To linijo ruske karakterne igre je Majerhold izoblikoval v ruskem gledališču.

Ob nastopu govorečega filma je bila ruska filmska industrija v največjem razmahu. Prav tista leta so odprli v Rusiji na desetisoče kinov, ki jih je bilo treba zalagati s filmi. Da bi v kratkem času nadomestili neme aparature s tonskimi, ni bilo mogoče. Ta proces se je razvijal zelo po-

FILATELIJA

Slovenska izdaja 1919-1920

Frankovna znamka za 5 vinarjev (zeleno barve).

Razlika v tisku. V kamnotisku je veriga, ki visi z desnice kratka, a v knjigotisku je daljša in sega do znamkega okvira.

Naklada: 21.496.350 kosov. Kamnotisk: 5 naklad (Blaznik; od 25. I. — 15. IX. 1919 in zadnja v maju 1920) 10.964.350 kosov; znamke zadnje naklade so bile izdelane v smaragdnozelene barvi. Knjigotisk: 2 nakladi (Jugoslav. tiskarna od 23. I. — 27. III. 1920) 6.232.000 kosov; 3 naklade (Reisser, Wien od 15. XI. 1919 — 1. II. 1920) 4.300.000 kosov.

Tiskovne in poštne pole. Kamnotisk: tiskovne pole: 1x100 (Passerstrich) 2x150 = 300 in 100+100+100+100+50+50 = 500 kosov na pol; poštne pole: 5 vrst po 10 kosov in 10 vrst po 10 kosov. Knjigotisk: tiskovne pole: 10x200 = 200 kosov; poštne pole: 10x10 in 10x20 kosov.

Poizkusni tisk. Kamnotisk: vrsta z 10 kosi črne barve na časopisnem (novinskem) papirju; obstoja tudi vrednota 6 vin v črni barvi na časopisnem papirju. Knjigotisk: v rdeči barvi na belem kartonskem papirju in v isti barvi na cigaretnem papirju (autentičnost slednje doslej še ni dognana).

Papir. Pri kamnotisku se je uporabljalo štiri vrste papirja: gladek bel papir »A«, grobi trdi rumenkasti, ponekod rebrastr papir »C«, porozni in progasti papir »D« in bel tanki hrapavi papir »G«; redka posebnost slednjega je mramornat papir »G«. Pri knjigotisku imamo troje vrst papirja: gladek bel papir »A«, papir »E« slonokoščenorumen barve in grobi, hrapavi papir sličn časopisnemu.

Barva. Pri kamnotisku opazimo pet temeljnih nians zeleno barve:

- a/G rumenozeleno na hrapavem papirju,
- a1/G živozeleno na hrapavem papirju,
- a2/G mahovinasto na hrapavem papirju,
- a3/G rumenozeleno na grobem trdem papirju;
- b/A modrikastozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na poroznem progastem papirju;
- d/A olivnozeleno na gladem belem papirju,
- d1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- d2/C isto nianso na grobem trdem papirju;
- e/A kromovotemnozeleno na gladem belem papirju,
- b1/G isto nianso na hrapavem papirju,
- b2/G isto nianso na grobem trdem papirju;
- c/C smaragdno zeleno na grobem trdem rumenkastem papirju,
- c1/D isto nianso na por